

ОБЛІК ВАЛЮТНИХ ВИТРАТ В ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАННЯХ.

Частина 2

Загальні правила

При плануванні зовнішньоекономічних операцій, а особливо витрат в іноземній валюті, громадському об'єднанню слід ознайомитись з правилами, які встановлені законодавством України для даного виду операцій та врахувати певні зміни на період воєнного стану.

Основні законодавчі документи:

1. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, яке затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5. (надалі – Положення №5).

Дане Положення визначає:

- заходи захисту, запроваджені Національним банком України
- порядок здійснення валютних операцій в умовах запроваджених цим Положенням заходів захисту,
- порядок здійснення окремих операцій в іноземній валюті.

2. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. Даний Закон визначає правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлює відповідальність за порушення ними валютного законодавства.

Стаття 4 Закону України «Про валюту і валютні операції» встановлює, що валютні операції здійснюються без обмежень відповідно до законодавства України, крім випадків, встановлених законами України, що регулюють відносини у сферах забезпечення національної безпеки, запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму чи фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, виконання взятих Україною зобов'язань за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також випадків запровадження Національним банком України відповідно до цього Закону заходів захисту.

3. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, яке затверджено Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2 (надалі - Положення №2).

Згідно Положення №2, до поточних валютних операцій належать:

1. розрахунки за експорт та імпорт товару (уключаючи сплату штрафів, пені, бонусів, відшкодування супутніх витрат у зв'язку із виконанням зовнішньоекономічного договору, відшкодування збитків у зв'язку із невиконанням зовнішньоекономічного договору), уключаючи такі розрахунки на території України;
2. операції з оплати праці, виплати стипендій, пенсій, аліментів, державної допомоги, матеріальної допомоги, допомоги родичів, благодійної та гуманітарної допомоги, виплат і компенсацій, уключаючи виплати з відшкодування шкоди, заподіяної працівникам унаслідок каліцтва, професійного захворювання або іншого ушкодження здоров'я, пов'язаних із виконанням ними трудових обов'язків, жертвам політичних репресій, жертвам нацистських переслідувань, членам їхніх родин і спадкоємцям, відшкодування за страховими випадками, виплати премій, призів, успадкованих коштів, коштів за договорами дарування;
3. оплата витрат, пов'язаних зі смертю фізичних осіб за кордоном (транспортні витрати і витрати на поховання);

4. операції з оплати платежів, що мають обов'язковий характер, іноземним судовим, слідчим, арбітражним, нотаріальним та іншим повноважним органам (уключаючи сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів) в іноземних державах, витрат іноземних адвокатів у разі порушення судових або кримінальних справ за кордоном;
5. оплата зборів (мита) за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти права інтелектуальної власності, уключаючи оплату послуг, які надаються патентними відомствами інших країн, і послуг патентних повірених за кордоном;
6. оплата фізичними особами лікування в медичних закладах в іноземній державі, а також оплата транспортування хворих на лікування за кордоном;
7. оплата фізичними особами навчання і стажування в навчальних закладах в іноземній державі, витрат пов'язаних із ними;
8. оплата фізичними особами участі в міжнародних симпозиумах, семінарах, конференціях, конгресах, виставках, ярмарках, культурних і спортивних заходах, а також інших міжнародних зустрічах, що відбуваються на територіях іноземних держав;
9. оплата витрат, пов'язаних із відрядженням за кордон;
10. платежі на утримання дипломатичних представництв, консульських установ України за кордоном та іноземних держав в Україні, представництв міжнародних та іноземних організацій, представництв іноземних банків та представництв юридичних осіб-нерезидентів в Україні, які не займаються підприємницькою діяльністю (інші операції, пов'язані з функціонуванням цих установ);
11. операції з виплати авторських гонорарів, премій, призів та інших виплат за використання об'єктів права інтелектуальної власності фізичних осіб;
12. оплата фізичними особами продукції, робіт, послуг, прав інтелектуальної власності, що набуваються в нерезидентів за кордоном для власного споживання;
13. оплата вступних, членських внесків до міжнародних організацій або інших юридичних осіб-нерезидентів;
14. інші, які встановлені Положенням №2.

Отже, як вже зазначалось, у інформаційній довідці «Облік валютних доходів у громадських об'єднаннях. 1.» (дивись першу частину), усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форми власності та інших ознак мають рівне право здійснювати будь-які види зовнішньоекономічної діяльності та дії щодо її провадження, у тому **числі будь-які валютні операції та розрахунки в іноземній валюті з іноземними суб'єктами господарської діяльності, що прямо не заборонені або не обмежені законодавством, у тому числі заходами захисту, запровадженими Національним банком України відповідно до Закону України «Про валюту і валютні операції»** (Стаття 5).

У зв'язку з веденням воєнного стану в Україні, для операцій з перерахунку коштів в іноземній валюті встановлені певні обмеження.

Здійснення переказів за операціями з імпорту (завезення) товарів, а також імпорту послуг, робіт, прав інтелектуальної власності, інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі), здійснюється за Переліком, який є Додатком до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153.

Тобто, закупівля товару/послуг в іноземного постачальника (з-за кордону) та розрахунок з ним в іноземній валюті може бути здійснено у випадку якщо такий товар/послуга є у Переліку послуг, робіт, прав інтелектуальної власності, інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі), за операціями з імпорту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2022-%D0%BF#n9>

Згідно з Постановою Правління Національного банку України від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (надалі – Постанова №18), банки України продовжують свою роботу з урахуванням обмежень, визначених цією Постановою.

Банкам забороняється проводити операції, що порушують визначені цією Постановою обмеження, сприяють або можуть сприяти їх уникненню.

Наприклад:

1. Уповноваженим установам забороняється здійснювати торгівлю валютними цінностями (уключаючи операції за дорученням клієнтів), крім випадків (пп.12 Постанови 18):
  - купівлі іноземної валюти суб'єктами господарювання-резидентами (юридичними особами та фізичними особами-підприємцями) з метою забезпечення витрат на відрядження працівників за кордон виключно для оплати добових витрат у розмірі, що не перевищує 80 євро (в еквіваленті, який розраховується на підставі офіційного курсу гривні до іноземних валют, установленого Національним банком України на дату здійснення операції), витрат на проживання та транспортних витрат (з документальним підтвердженням розрахунку зазначених витрат на одну особу) для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті цього суб'єкта господарювання, операції за яким здійснюються з використанням корпоративного (бізнесового) електронного платіжного засобу.
2. Уповноваженим установам забороняється здійснювати транскордонний переказ валютних цінностей з України, крім випадків здійснення (п. 14 Постанови №18):
  - переказів резидентами за операціями з критичного імпорту, зазначених у постанові Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 року № 153 “Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту”;
  - операцій з повернення нерезиденту попередньої оплати (авансового платежу), отриманої(ого) резидентом на його поточний рахунок у банку в Україні після 23 лютого 2022 року за укладеним з нерезидентом договором з купівлі-продажу товару, у зв'язку з невиконанням резидентом зобов'язань за цим договором;
  - операцій з оплати витрат на лікування в медичних закладах іноземної держави, оплати витрат на транспортування хворих, оплати витрат, пов'язаних зі смертю громадян за кордоном (транспортні витрати та витрати на поховання), включаючи операції зі здійснення страхових виплат (страхових відшкодувань) за договорами страхування осіб, які виїжджають за кордон, на рахунки асистуючих компаній-нерезидентів;
  - операцій з перерахування коштів за навчання на рахунки навчальних закладів іноземної держави або на рахунки юридичних осіб-нерезидентів, які відповідно до наданих навчальними закладами повноважень здійснюють приймання коштів;
  - розрахунків у межах проєктів/програм міжнародної технічної допомоги/прикордонного співробітництва, що фінансуються Європейським Союзом;
  - на підставі окремих дозволів (рішень) Національного банку України, що приймаються на підставі розпоряджень Кабінету Міністрів України.
3. Банк не має права купувати іноземну валюту за дорученням клієнта-резидента (крім фізичної особи), який має кошти в іноземних валютах, розміщених на поточних та вкладних (депозитних) рахунках. Такий клієнт-резидент виконує зобов'язання в іноземній валюті за рахунок наявних у нього коштів в іноземній валюті.

Отже, при плануванні витрат у іноземній валюті Громадському об'єднанню потрібно пам'ятати, що:

1. Розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках. Розрахунки за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) у готівковій формі заборонено (п. 16. Положення №5).
2. Фізичні особи-резиденти здійснюють валютні операції з транскордонного переміщення валютних цінностей шляхом їх вивезення/пересилання за межі України в загальній сумі, що перевищує на день вивезення/пересилання в еквіваленті 10 000 євро (п. 18. Положення №5).
3. Усі розрахунки на території України проводяться виключно у гривні, крім розрахунків встановлених Статтею 5 Закону України «Про валюту і валютні операції». Тобто, розрахунки з постачальником, який знаходиться/зареєстрований в Україні можуть бути здійсненні виключно у гривні.
4. Банкам забороняється здійснювати операції з видачі готівкових коштів (включаючи операції з використанням електронних платіжних засобів) з рахунків клієнтів/користувачів в іноземній валюті(п. 17 Положення №5). Отже, зняти валютні кошти через банкомат в Україні не можна.
5. При придбанні валюти підтвердити обслуговуючому банку мету її придбання (п.4 Постанови №5).
6. На період дії воєнного стану встановлені певні обмеження по операціям в іноземній валюті і вони постійно змінюються.
7. Всі витрати, в тому числі, які здійсненні в іноземній валюті повинні бути підтверджені первинними документами.

Первинний документообіг

У відповідності до Наказу Міністерства фінансів України №88 «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», первинні документи - це документи, створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити: найменування підприємства, установи, від імені яких складений документ, назва документа (форми), дата складання, зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції (у грошовому та за можливості у натуральних вимірниках), посади і прізвища осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції (п.2.4.)

Залежно від характеру операції та технології обробки даних до первинних документів можуть бути включені додаткові реквізити: ідентифікаційний код підприємства, установи з Державного реєстру, номер документа, підстава для здійснення операції, дані про документ, що засвідчує особу-одержувача тощо.

Пунктами 44.1 та 44.2 статті 44 Податкового кодексу України встановлено, що для цілей оподаткування платники податків (громадські об'єднання є зареєстрованим платниками податків) зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених первинними документами.

Згідно з пп. 44.3. Податкового кодексу України, платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи.

В залежності від товару/послуги, які будуть закуповуватися у постачальника з-за кордону, первинними документами за таким зовнішньоекономічними операціями можуть бути:

- митні документи;
- транспортні (перевізні) документи;
- договори та інші документи, що підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження товарами/придбання послуг;
- рахунки фактури;
- ліцензії, дозволи, сертифікати та інші документи, що підтверджують дотримання обмежень при переміщенні товарів через митний кордон України (якщо є обмеження);
- документи, що підтверджують країну походження;
- інші документи.

Відповідно до п. 1.3 Положення № 88, усі первинні документи, облікові реєстри, бухгалтерська та інша звітність повинні складатись українською мовою. Документи, що є підставою для записів у бухгалтерському та податковому обліку і складені іноземною мовою, повинні мати впорядкований автентичний переклад на українську мову.

Бухгалтерський та податковий облік витрат

До видів витрат у валюті, які може здійснювати громадське об'єднання, як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності можна віднести наступні:

- Витрати на закупівлю товарів та послуг у іноземних постачальників
- Сплата членських внесків/роялті
- Витрати на відрядження
- Операції з надання грантів/цільової благодійної допомоги іноземним партнерам.

По кожному із вище перелічених видів витрат зовнішньоекономічної діяльності розглянемо перелік документального забезпечення та правила бухгалтерського обліку даних операцій.

1. Закупівля товарів та послуг у іноземних постачальників.

При закупівлі товарів та послуг у нерезидентів громадське об'єднання повинно врахувати наступні нюанси:

- **Дотримуватись статутних напрямів діяльності.**

Громадські об'єднання, заснуються та працюють на засадах Закону України «Про громадські об'єднання», включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій та, відповідно, мають присвоєний код неприбутковості, а тому на них поширюється дія пп. 133.4.2. Податкового кодексу України.

У відповідності до Податкового кодексу України, за загальним правилом:

пп. 133.4.2. Податкового кодексу України містить положення про те, що доходи (при-

бутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

Якщо неприбуткова організація, отримані доходи не використовує для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами, то така неприбуткова організація відповідно до п.п. 133.4.3 п. 133.4 ст. 133 ПКУ зобов'язана подати у термін, визначений для місячного податкового (звітного) періоду, звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за період з початку року по останній день місяця, в якому вчинено таке порушення, та зазначити суму самостійно нарахованого податкового зобов'язання з податку на прибуток. При цьому податкове зобов'язання розраховується, виходячи із суми операції нецільового використання коштів. Така неприбуткова організація виключається контролюючим органом з Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Тому витрати, що здійснені у іноземній валюті повинні бути здійсненні для виконання статутних напрямів діяльності громадського об'єднання.

- **Дотримуватись вимог валютного законодавства**

У розрахунках між резидентами і нерезидентами за поточними торговельними операціями, може використовуватись, як засіб платежу іноземна валюта і гривня (п.28 Положення №2).

Розрахунки, а також перекази за валютними операціями, зазначеними в пунктах 27-30 розділу IV Положення №2, здійснюються виключно через обслуговуючі банки (п.31 Положення №2).

- Готівкова іноземна валюта може бути використана для:
- оплати представницьких витрат на організацію офіційних заходів за кордоном
- здійснення розрахунків з оплати експлуатаційних витрат, пов'язаних з обслуговуванням транспортних засобів за кордоном.

Всі інші витрати проводяться виключно через банківські рахунки в обслуговуючому банку.

Отже, якщо громадське об'єднання, планує замовити, наприклад проведення навчального заходу за кордоном для своїх бенефіціарів, то оплату за такі послуги громадське об'єднання постачальнику послуг повинно здійснити через банк, в якому відкрито рахунки.

- **Дотримуватись податкових вимог при закупівлі послуг.**

Основне, на що потрібно звернути увагу громадським об'єднанням, це на операції по закупівлі послуг і правила їх оподаткування податком на додану вартість.

За загальним правилом об'єктом оподаткування ПДВ, є операції платників податку з:

- а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України
- б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України.

УВАГА!

Пунктами 186.2 – 186.4 статті 186 Податкового кодексу України визначено категорії послуг, місце постачання яких визначається залежно від місця реєстрації постачальника або отримувача відповідних послуг або від місця фактичного надання відповідних послуг.

НАПРИКЛАД:

Місцем постачання послуг є:

- **місце фактичного надання послуг** у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту, розваг або інших подібних послуг, включаючи послуги організаторів діяльності в зазначених сферах та послуги, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій, навчальних семінарів та інших подібних заходів (пп.186.2.3 ПКУ).
- місцем постачання зазначених у цьому пункті послуг **вважається місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання** або - у разі відсутності такого місця - місце постійного чи переважного його проживання (пп. 186.3.ПКУ).

До таких послуг належать:

- надання майнових прав інтелектуальної власності, створення за замовленням та використання об'єктів права інтелектуальної власності, у тому числі за ліцензійними договорами, а також надання (передача) права на скорочення викидів парникових газів (вуглецевих одиниць);
- рекламні послуги;
- консультаційні, інжинірингові, інженерні, юридичні (у тому числі адвокатські), бухгалтерські, аудиторські, актуарні, а також послуги з розроблення та тестування програмного забезпечення, з оброблення даних та надання консультацій з питань інформатизації, надання інформації та інших послуг у сфері інформатизації, у тому числі з використанням комп'ютерних систем.

Отримувач послуг, що постачаються нерезидентами, **місце постачання яких розташоване на митній території України**, повинен нарахувати ПДВ за основною ставкою податку – 20% (п. 208.2 ст. 208 Кодексу). При цьому отримувач послуг прирівнюється до платника податку для цілей застосування правил, що встановлені Податковим кодексом України, зокрема, щодо сплати податку (п. 208.5 ст. 208 Кодексу).

Таким чином, громадське об'єднання, що отримує послуги від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України, є податковим агентом такого нерезидента в частині нарахування та сплати ПДВ до бюджету за такою операцією. Громадському об'єднанню потрібно кожного разу при закупівлі послуг у нерезидентів переглядати правила, які встановлені Податковим кодексом України.

Опис проведень та первинних документів за даним видом витрат представлено у таблиці:

Дт	Кт	Опис бухгалтерської операції	Первинні документи
632	312	Перерахування валютних коштів нерезиденту для закупівлі товарів/послуг	Грантова угода/Договір благодійної пожертви/інші
92/94	632	Визнання витрат від операцій закупівлі товарів/послуг у нерезидента для статутної діяльності	Акт виконаних робіт/Митна декларація/Накладна

2. СПЛАТА ЧЛЕНСЬКИХ ВНЕСКІВ/РОЯЛТІ

При здійсненні валютних витрат у вигляді сплати членських внесків/роялті нерезидентам, громадському об'єднанню потрібно пам'ятати про наступні податкові вимоги:

Відповідно до положень п. 141.4 ст. 141 Податкового кодексу України доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України, оподатковуються в порядку і за ставками, визначеними ст. 141 Податкового кодексу України.

Перелік доходів, отриманих нерезидентом із джерелом їх походження з України, встановлено пп. 141.4.1. Податкового кодексу України. В даному переліку є роялті.

Членські внески не визначені в пп.141.4.1 Податкового кодексу України як окремий вид доходу, що отримується нерезидентом з джерелом походження з України, то такі виплати розглядаються у складі інших доходів нерезидента.

Отже, якщо громадське об'єднання здійснює будь-яку виплату з доходу з джерелом його походження з України, отриманого нерезидентом від провадження господарської діяльності (у тому числі на рахунки нерезидента, що ведуться в національній валюті), крім розрахунків за товари/послуги, то таке громадське об'єднання повинно:

- утримати податок з таких доходів за ставкою у розмірі 15 % від їх суми (крім доходів, зазначених у підпунктах 141.4.3 — 141.4.6 ст. 141 ПКУ)
- утримати даний податок за рахунок доходу нерезидента
- сплатити даний податок до бюджету під час виплати доходу нерезиденту,

якщо інше не передбачено положеннями міжнародних договорів України з країнами резиденції осіб, на користь яких здійснюються виплати, що набрали чинності (пп. 141.4.2 ст. 141 ПКУ).

Опис проведень та первинних документів за даним видом витрат нижче у таблиці:

Дт	Кт	Опис бухгалтерської операції	Первинні документи
632	312	Перерахування валютних коштів нерезиденту	Банківська виписка/ договір з нерезидентом/інвойс
		Перерахування утриманого податку на доходи нерезидента.	
		Здійснюється:	
641	311	- за рахунок доходу нерезидента - в день проведення платежу нерезиденту - розраховується за курсом НБУ на дату перерахування коштів нерезиденту.	Банківська виписка
632	641	Нарахування утриманого податку на доходи нерезидента за його рахунок за курсом НБУ на день здійснення платежу	Договір з нерезидентом/інвойс
92	632	Нарахування витрат громадського об'єднання	Договір з нерезидентом/інвойс

3. ВИТРАТИ НА ВІДРЯДЖЕННЯ

Службове відрядження, це поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства на певний строк до іншого населеного пункту **для виконання службового доручення поза місцем постійної роботи (за наявності документів, що підтверджують зв'язок службового відрядження з основною діяльністю організації).**

На законодавчому рівні порядок відрядження (направлення, вибуття, повернення, обсяг гарантій і компенсацій, документування) ґрунтовно визначено лише для установ, які повністю або частково фінансуються із державного бюджету. Відповідну нормативну базу становлять, зокрема:

- Наказ Мінфіну «Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон» від 13.03.1998 № 59 (далі — Інструкція № 59);
- Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 № 98 (далі — Постанова № 98).

Отже, положення Інструкції № 59 та Постанови №98 поширюються тільки на органи державної влади, підприємства, установи й організації, що повністю або частково утримуються за рахунок бюджетних коштів. Для громадських об'єднань вище перелічені документи мають лише роз'яснювальний характер і можуть бути використаними громадськими об'єднаннями як допоміжні документи, в тому числі і для формування внутрішніх правил по відрядженням за кордон.

У відповідності до Статті 121 Кодексу законів про працю, працівники мають право на відшкодування витрат та одержання інших компенсацій у зв'язку зі службовими відрядженнями.

Працівникам, які направляються у відрядження, виплачуються: добові за час перебування у відрядженні, вартість проїзду до місця призначення і назад та витрати по найму жилого приміщення в порядку і розмірах, встановлених законодавством.

За відрядженими працівниками зберігаються протягом усього часу відрядження місце роботи (посада).

У разі направлення працівника у відрядження на нього поширюється режим роботи, встановлений на підприємстві (в установі, організації), до якого (якої) його відряджено.

Питання оподаткування виплат по відрядженням регулюється Податковим кодексом України.

У відповідності до Податкового кодексу України, не є доходом платника податку - фізичної особи, яка перебуває у трудових відносинах із своїм роботодавцем або є членом керівних органів підприємств, установ, організацій, **сума відшкодованих йому у встановленому законодавством порядку витрат на відрядження в межах фактичних витрат**, а саме:

на проїзд (у тому числі перевезення багажу, бронювання транспортних квитків) як до місця [відрядження](#) і назад, так і за місцем [відрядження](#) (у тому числі на орендованому транспорті),

оплату вартості проживання у готелях (мотелях), а також включених до таких рахунків витрат на харчування чи побутові послуги (прання, чищення, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), на найм інших жилих приміщень,

оплату телефонних розмов,

оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування,

інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду та перебування у місці [відрядження](#), в тому числі будь-які збори і податки, що підлягають сплаті у зв'язку із здійсненням таких витрат.

Зазначені витрати не є об'єктом оподаткування цим податком **лише за наявності підтверджених документів, що засвідчують вартість цих витрат.**

До оподаткованого доходу не включаються також витрати на відрядження, не підтверджені документально, на харчування та фінансування інших власних потреб фізичної особи (добові витрати), понесені у зв'язку з таким відрядженням:

- для відряджень за кордон - не вище 80 євро за кожен календарний день такого відрядження за офіційним обмінним курсом гривні до євро, установленим Національним банком України, в розрахунку за кожен такий день.

Будь-які витрати на відрядження не включаються до оподаткованого доходу платника податку за наявності документів, що підтверджують зв'язок такого відрядження з господарською діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає, зокрема (але не виключно) таких:

- запрошень сторони, що приймає, діяльність якої збігається з діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає;
- укладеного договору чи контракту; і
- інших документів, які встановлюють або засвідчують бажання встановити цивільно-правові відносини; документів, що засвідчують участь відрядженої особи в переговорах, конференціях або симпозиумах, інших заходах, які проводяться за тематикою, що збігається з господарською діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає.

Отже, на основі вище викладеного, громадське об'єднання має право здійснити витрати у валюті на відрядження за кордон, якщо:

1. Дане відрядження пов'язано з виконанням статутних напрямів діяльності
2. Всі витрати підтверджені первинними документами, крім витрат на харчування
3. Витрати понесені співробітниками, з якими укладено трудовий договір або членами керівних органів
4. Після повернення з відрядження співробітник відзвітувався і склав Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, який затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841.

Опис проведень та первинних документів за даним видом витрат нижче у таблиці:

Дт	Кт	Опис бухгалтерської операції	Первинні документи
1 варіант – перерахування на банківську карту (особисту чи корпоративну)			
3722	312	Перерахування валютних коштів працівнику	Наказ керівника Банківська виписка
2 варіант – отримання коштів на відрядження у касу організації			
302	312	Зняття іноземної валюти в обслуговуючому банку для здійснення витрат на відрядження	Наказ керівника Банківська виписка Прибутковий касовий ордер
3722	302	Видача коштів під звіт валютних коштів співробітнику для здійснення витрат на відрядження	Видатковий касовий ордер
94/92	3722	Нарахування витрат громадського об'єднання	Авансовий звіт та первинні документи по витратам

Операції надання благодійної допомоги іноземним партнерам.

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 року № 5073-VI визначає наступні види благодійної допомоги:

1. Благодійна пожертва
2. Благодійний грант.

Благодійною пожертвою визнається безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до цього Закону.

Благодійним грантом визнається цільова допомога у формі валютних цінностей, яка має бути використана бенефіціаром протягом строку, визначеного благодійником.

Суми валютних цінностей благодійного гранту, цільове використання яких не відбулося протягом строку, визначеного благодійником, підлягають поверненню благодійнику як поворотна фінансова допомога.

До благодійних грантів застосовуються положення про благодійні пожертви, якщо інше не визначено законом.

Стаття 729 Цивільного кодексу України визначає, що:

«Пожертвою є дарування нерухомих та рухомих речей, зокрема грошей та цінних паперів, особам, встановленим частиною першою статті 720 цього Кодексу, для досягнення ними певної, наперед обумовленої мети».

Заборони щодо укладання такого виду договорів чи перерахування коштів у вигляді благодійних пожертв чи благодійних грантів у валюті іноземним партнерам громадськими об'єднаннями українське законодавство не містить, крім тих які встановлені на період дії воєнного стану (див. розділ вище «Загальні правила»). Також громадське об'єднання повинно переглянути свій статут і впевнитись, що дана можливість зафіксована у статуті організації.

При здійсненні валютних операцій у вигляді надання гранту/цільової благодійної допомоги нерезиденту, громадське об'єднання повинно перевірити додатково податкові правила.

Відповідно до пп. 141.4.1 Податкового кодексу України, доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України, оподатковуються в порядку і за ставками, визначеними цією статтею.

Для цілей цього пункту такими доходами є:

- доходи у вигляді благодійних внесків та пожертвувань, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України.

Якщо громадське об'єднання здійснює будь-яку виплату з доходу з джерелом його походження з України, отриманого нерезидентом від провадження господарської діяльності (у тому числі на рахунки нерезидента, що ведуться в національній валюті), крім розрахунків за товари/послуги, то таке громадське об'єднання повинно:

- утримати податок з таких доходів за ставкою у розмірі 15 % від їх суми (крім доходів, зазначених у підпунктах 141.4.3 — 141.4.6 ст. 141 ПКУ)
- утримати даний податок за рахунок доходу нерезидента
- сплатити даний податок до бюджету під час виплати доходу нерезиденту,

якщо інше не передбачено положеннями міжнародних договорів України з країнами резиденції осіб, на користь яких здійснюються виплати, що набрали чинності (пп. 141.4.2 ст. 141 ПКУ).

Податковим кодексом встановлено, що якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору (п. 3.2 ст. 3 ПКУ).

На сьогоднішній день між Україною та іншими державами діють 72 міжнародні двосторонні конвенції (угоди) про уникнення подвійного оподаткування. Повний перелік можна переглянути за наступним посиланням <https://tax.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/chinni-dvostoronni-mijjuryadovi-ugodi--konventsii--pro-uniknennya-podviynog/>.

Громадське об'єднання повинно переглянути чи є з країною, резидентом якої є партнер нерезидент, укладена міжнародна угода. Якщо є, то в даній угоді переглянути, чи благодійна допомога визначена доходом, одержаним від резидентів Договірних Держав, для якого застосовуються особливі умови оподаткування. Якщо так, то застосувати норми міжнародної угоди, якщо ні, то утримати податок при перерахуванні коштів нерезиденту.

Опис проведень та первинних документів за даним видом витрат нижче у таблиці:

Дт	Кт	Опис бухгалтерської операції	Первинні документи
632	312	Перерахування валютних коштів нерезиденту	Банківська виписка/ договір з нерезидентом про надання благодійної пожертви
		Перерахування утриманого податку на доходи нерезидента, якщо інше не встановлено міжнародною угодою	
		Здійснюється:	
641	311	- за рахунок доходу нерезидента - в день проведення платежу нерезиденту - розраховується за курсом НБУ на дату перерахування коштів нерезиденту.	Банківська виписка
632	641	Нарахування утриманого податку на доходи нерезидента за його рахунок за курсом НБУ на день здійснення платежу	Договір з нерезидентом про надання благодійної пожертви
92/94	632	Нарахування витрат громадського об'єднання після звітування за витрачені кошти	Фінансовий звіт від нерезидента партнера

Рекомендації розроблено Ларисою Шкуркою <https://www.facebook.com/larisa.shkurka/>, Директоркою Аудиторської компанії Compass Group, аудиторкою, консультанткою з фінансового менеджменту та організаційного розвитку.

<http://kompas.com.ua/ua>

Більше про податкові та бухгалтерські виклики в умовах війни для неприбуткових організацій читайте тут <https://podatok.ednannia.ua>

Рекомендації підготовлені у рамках проєкту «Термінова підтримка ЄС для громадянського суспільства», що впроваджується ІСАР Єднання за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст тексту є виключною відповідальністю ІСАР Єднання і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

